

Vergaderjaar 2015–2016

24 446

Ruimtevaartbeleid

Nr. 59

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 juni 2016

Conform uw verzoek van 29 april 2016 stuur ik u hierbij de boodschappen die de Nederlandse overheid bij de openbare raadpleging die door de Europese Commissie over de beoogde ruimtevaartstrategie voor Europa wil inbrengen.

De Commissie is voornemens deze strategie in het najaar van 2016 uit te brengen.

De bij de ruimtevaart betrokken partijen (bedrijven, kennisinstellingen en anderen) zijn door mijn ministerie uitgenodigd om ook te participeren in de openbare raadpleging door hun zienswijze kenbaar te maken aan de Europese Commissie.

De raadpleging loopt tot en met 12 juli 2016.

U ontvangt te zijner tijd een afschrift van de feitelijk Nederlandse inbreng in de consultatie.

De Minister van Economische Zaken,
H.G.J. Kamp

Openbare raadpleging over een ruimtevaartstrategie voor Europa: Nederlandse boodschappen

1. Introductie

In oktober 2015 kondigde de Europese Commissie in haar werkprogramma aan dat zij in oktober 2016 een nieuwe ruimtevaartstrategie voor Europa aan de EU-Raad van Ministers en het Europese Parlement zal voorleggen. De Commissie wil deze strategie in overleg met de lidstaten, het Europese Ruimtevaart Agentschap (ESA) en stakeholders opstellen. Daartoe heeft zij een consultatieronde gestart. Zij heeft alle geïnteresseerde belanghebbenden uitgenodigd uiterlijk 12 juli 2016 een zienswijze op het Europese ruimtevaartbeleid in te dienen.

2. Voor Nederland belangrijke aandachtspunten in de Europese ruimtevaartstrategie

a. Versterking positie ruimtevaartbedrijfsleven/ruimtevaart & commercie

Europese overheden dienen ruimte te bieden voor private initiatieven. Tegelijkertijd dienen de overheden oog te houden voor de bestaande Europese ruimte-infrastructuur in verband met de borging van continuïteit in de levering van satellietdata/-diensten.

Een andere relevante trend is het inspelen op het ontwikkelen van vraagsturing, met name vanuit de behoefte om maatschappelijke uitdagingen aan te pakken.

b. Bevordering benutting ruimte-infrastructuur en benutting satellietdata

Er bestaan legio mogelijkheden om, met name met de Copernicus- en Galileo-programma's, tal van diensten te verlenen en producten te ontwikkelen, vooral buiten de ruimtevaartsector.

De Nederlandse overheid wil dit onder meer stimuleren door het organiseren van «roadshows» bij departementen en bij topsectoren. Daarnaast heeft de overheid een regeling voor innovatieve aanbesteding (SBIR) in gang gezet waarbij overheidsdiensten in staat gesteld worden om tenders uit te schrijven voor dienstverlening op basis van satellietdata voor de aanpak van knelpunten bij de eigen dienstverlening.

Andere aandachtspunten van belang voor de strategie zijn:

- het integreren van klassieke monitoringsmethoden met satellietdata;
- het oplossen van technische moeilijkheden met betrekking tot de toegang tot en het gebruik van satellietdata;
- het trainen van mensen die met deze data kunnen werken, en
- het identificeren van de «bottlenecks» in regelgeving die een optimaal gebruik tegenhouden.

Een essentiële voorwaarde voor een goede benutting van satellietdata is dat er continuïteit in de levering van satellietdata en -beelden zal zijn. Nederland is dan ook voor de periode tot 2030 voorstander van voortzetting en uitbouw van de Copernicus- en Galileo-ruimtevaartprogramma's.

c. Ruimteconstellaties en big data

Burgers willen «real time» over allerlei informatie kunnen beschikken en delen, zelfs al zitten ze «in the middle of nowhere».

Ook bedrijven hebben sterk toenemende informatiebehoeften. Het daarin kunnen voorzien is een interessante groeimarkt, waarbij satellieten en satellietdata een belangrijke rol spelen. Dit zou met name kunnen door

overbodige barrières, die nu mogelijkwerwijs de activiteiten van bedrijven in de weg staan, te identificeren en aan te pakken.

d. Nieuwe Europese draagraketten, ook voor kleine satellieten

Voor de Europese lidstaten geldt op politiek-strategische gronden het beginsel dat zij hechten aan zelfstandige en betaalbare toegang tot de ruimte. Europa beschikt over een eigen ruimtebasis in Kourou (Frans Guyana) en een industrie die zelf draagraketten ontwikkelt en bouwt. De bekendste van deze draagraketten is de Ariane draagraket. Deze raketten worden benut voor de lancering van commerciële satellieten en voor satellieten van institutionele partijen (Europese Commissie, ESA, nationale overheden).

Door de steeds verdergaande miniaturisering van elektronica, instrumenten en dus ook van satellieten is de laatste jaren behoefte ontstaan aan een categorie kleine draagraketten, die flexibel en concurrerend satellietjes in een eigen baan om de aarde kunnen brengen. Zowel ESA als de Europese Commissie zijn bezig om technologische ontwikkelingen hiertoe te stimuleren. Onderlinge afstemming van deze initiatieven is geboden.

e. Ruimtevaart en veiligheid

Veiligheid is een zeer breed begrip en omvat tal van domeinen. Hier gaat het enerzijds om de veiligheid van de bestaande en toekomstige infrastructuur in de ruimte, zoals satellieten, het International Space Station (ISS) en andere ruimtevoertuigen. Anderzijds gaat het om de rol die satellieten kunnen spelen bij het verhogen van de veiligheid op aarde. Met name de volgende elementen zijn daarbij van belang:

- Ruimteweer en meteorieten;
- Ruimte-afval;
- Satellieten en veiligheid op aarde.
Satellieten spelen een toenemende rol bij het faciliteren/ondersteunen van diverse veiligheidstaken op aarde:
 - Territoriaal en sociaal;
 - Economisch;
 - Rampenbestrijding;
 - Fysiek.
- Afhankelijkheid van satellietdata/-beelden.

f. Ruimtetwetenschap, -exploratie, -exploitatie en -regelgeving

Het ruimtevaartbeleid van de Europese Commissie en ESA zou er op gericht moeten blijven om de hoge kwaliteit van het Europese astronomisch en aardgericht onderzoek te ondersteunen.

Wat betreft ruimte-exploratie dienen duidelijke prioriteiten gesteld te worden en dient zoveel mogelijk mondiaal samen te worden gewerkt. Gezien de risico's voor de mens dienen voor langdurige missies naar onder Astronauten hebben niet alleen een betekenisvolle rol in de ruimte, maar andere Mars en verder bij voorkeur gebruik gemaakt te worden van robottechnologie. ook op aarde bij het enthousiasmeren van jonge generaties voor technische onderwijs.

In de toekomst zal ook belangstelling gaan ontstaan voor het exploreren van delfstoffen die mogelijkwerwijs voorkomen op hemellichamen, zoals planeten, manen en asteroïden. Nederland is voorzitter van de recent ingestelde werkgroep voor het beheer van ruimtegrondstoffen.

3. Samenwerking EU en ESA

De samenwerking tussen ESA en de Europese Commissie bij de opbouw van ruimte-infrastructuur van de Copernicus- en Galileo-programma's kan zonder meer als succesvol gekenschetst worden.

Het Nederlandse EU-voorzitterschap heeft zich het afgelopen half jaar beijverd om beide organisaties nog beter te laten samenwerken. Dat lijkt gelukt te zijn. Daarbij heeft ook de druk van de andere EU-lidstaten geholpen, alsmede het feit dat bij de Europese Commissie en bij ESA nieuwe spelers zijn aangetreden, die veel meer samenwerkingsgericht opereren. De Commissie en ESA hebben elkaar hard nodig om de Europese ruimtevaartambities te kunnen realiseren.